

İPETGAS 2009'da enerjide büyük oranda dışa bağımlı Türkiye'nin gerçek potansiyelinin henüz açığa çıkarılmadığına vurgu yapıldı...

TÜRKİYE'NİN GERÇEK POTANSİYELİ AÇIĞA ÇIKARILMADI

İPETGAS 2009'un açılış konuşmalarında petrol ve doğal gazla ilişkin yasal düzenlemelere sektörün acilen ihtiyaç duyduğuna ve Türkiye'nin henüz gerçek potansiyeli açığa çıkarılmamış fakir bir ülke olduğuna dikkat çekildi. Kongrede ayrıca, enerjide büyük oranda dışa bağımlı Türkiye'nin 2008 yılında Suudi Arabistan, Rusya, İran ve Irak'a 15,6 milyar dolar ödediği vurgulandı.

Türkiye 17. Uluslararası Petrol ve Doğalgaz Kongre ve Sergisi - İPETGAS 2009, Türkiye Petrol Jeologları Derneği, TMMOB Petrol Mühendisleri Odası ve Jeofizik Mühendisleri Odası tarafından 13-15 Mayıs 2009 tarihlerinde BOTAŞ ve TPAO'nun desteğiyle Ankara'da yapıldı.

Kongre Başkanı Ahmet Bayrak'ın açılış konuşmasıyla başlayan sabah

oturumunda Petrol Mühendisleri Odası (PMO) Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Kul, Boru Hatları ile Petrol Arama Anonim Şirketi (BOTAŞ) Genel Müdür Yardımcısı Şakir Arıkan, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Yusuf Yazar, Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı (TPAO) Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Uysal ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü (PİGM) Genel Müdürü Erdal Gülderen birer konuşma yaptı.

Yeni Keşifler Gerekli

Ülkelerarası ilişkilerde enerjinin stratejik öneminin arttığına dikkat çeken PMO Başkanı Mehmet Kul, küresel enerji talebinin önümüzdeki yıllarda giderek artacağını ve yeni keşifler gerektiğini söyledi. Dünya fosil yakıtları rezervlerinde petrolün 45, doğal gazın da 60 yıllık ihtiyacı karşılayacağını ifade eden Kul, Türkiye'nin hızla artan doğal gaz tüketimi nedeniyle yer altı depolama tesislerinin stratejik önem arz ettiğini bildirdi.

Türkiye'nin ham petrolün yüzde 92'sini, doğal gazın da yüzde 98'ini ithal ettiğini kaydeden Kul, 2020'de artan tüketime bağlı olarak bu oranın yüzde 100'e çıkmasının beklendiğini ifade etti. Dışa bağımlılığın önüne geçmek için iç kaynaklara yönelmek gerektiğini savunan Kul, "Daha geniş ve derin alanlarda arama sürmeli. Karada aranmamış alanlarda ve denizlerde aramaya ağırlık verilmelidir" diye konuştu. Petrol fiyatlarındaki yükselişin Türkiye'de yeni kaynak arayışını hızlandırdığını işaret eden Kul, şu an 24 yerli ve 24 yabancı şirketin ülkede arama faaliyetleri yürüttüğüne dikkat çekti. 75'i yabancı ve 60'ı yerli-yabancı ortaklığı olmak üzere toplam 426 adet arama ruhsatı verildiğini söyleyen Kul, kendi kaynakları dışında hidrokarbon zengini ülkelere komşuluğu nedeniyle Türkiye'nin kilit role sahip olduğunu vurguladı. "Boru hatları için stratejik bir geçiş ülkesi ve aynı zamanda dinamik yapısı nedeniyle önemli bir pazar. Türkiye'nin AB'ye uyum süreci çerçevesinde petrol sektörünün yeniden yapılandırılması söz konusu" diyen Kul, yasal düzenlemelere ihtiyaç olduğunu ve bu sektörde çalışanlara daha iyi şartlar sunulması gerektiğini savundu. Nitelikli iş gücünün önemine dikkat çeken Kul, "Ücret politikaları yeniden değerlendirilmeli ve yaşanmakta olan kaybın önüne acilen geçilmelidir" dedi.

"2023 İçin Hedefler Büyütülüyor"

Daha sonra söz alan Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Yusuf Yazar ise petrol ve doğal gaz rezervlerinin keşfi açısından Türkiye'nin son 3-4 yılı umutlu geçirdiğini belirtti ve Maden Tetkik Arama Genel Müdürlüğü (MTA) ve Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı (TPAO) yatırım bütçelerinin katlanarak yükseltildiğini söyledi. MTA'nın 2001'de 12,6 milyon dolar olan bütçesinin 2009'da 102 milyon dolara, TPAO'nun ise 2001'de 67,3 milyon dolar olan yatırım bütçesinin 2009'da 650 milyon dolara çıkarıldığını bildiren Yazar, "Bu bütçelerdeki artış sismik çalışma ve sondaj çalışmalarındaki artışı da beraberinde getirdi. Amaç dışa bağımlılığı giderek azaltmanın yollarını aramaktır. 2023 için hedefler büyütülüyor" diye konuştu.

"Doğal gaz bir medeniyet projesi ve yadsınamaz bir gelişmişlik göstergesi" diyen BOTAS Genel Müdür Yardımcısı Şakir Arıkan ise BOTAS'ın 10 milyon aboneye doğal gaz sağladığını ve ekonomik krize rağmen talebin giderek arttığını kaydetti.

TPAO Bağdat'ta Ofis Kiraladı

Yeni keşiflerin sevindirici olduğunu bildiren TPAO Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Uysal, Karadeniz'deki sondaj çalışmalarının 2009 itibarıyla yoğunluk kazanacağını ve 2011 yılına kadarki süre içinde bölgedeki hidrokarbon potansiyelinin ortaya çıkacağını açıkladı. TPAO olarak yurt dışında da faaliyet gösterdiklerini, Azerbaycan,

Kazakistan ve Libya'da arama yaptıklarını hatırlatan Uysal, Irak'ta da konsorsiyum kurma çalışmalarının hızlanarak devam ettiğini söyledi. Uysal, Bağdat'ta ofis kiralandığını ve yakın zamanda resmen açılacağını duyurdu.

"Petrol Aramada Türkiye Hâlâ Bakır"

PİGM Genel Müdürü Erdal Gülderen ise karada açılan her bir petrol kuyusunun ortalama 5 milyon dolara, denizdeki sondajın ise 10 ila 150 milyon dolara mal olduğunu kaydetti. Açılan bu kuyulardan petrol bulma şansının ise ortalama yüzde 10

olduğunu belirten Gülderen, Türkiye'de arama çalışmalarına 680 milyon dolar bütçe aktarıldığını ifade etti. Bugüne dek ülkenin kara alanının yüzde 20'sinde ve denizlerinin yüzde 1'inde petrol arandığını anlatan Gülderen, "Petrol arama yönünden Türkiye'nin hâlâ bakir olduğunu söyleyebiliriz. Açılan 95 kuyudan 30'unun, yani üçte bir oranın üretimi dönüştüğünü memnuniyetle görmekteyiz" dedi.

Gülderen ayrıca geçen yıl İran, Irak, Rusya ve Suudi Arabistan'dan ithal edilen enerjiye 15,6 milyar dolar ödendiğini bildirdi. Dışa bağımlılığın azaltılması gerektiğini savunan Gülderen, yeni petrol kanununun bir an önce yürürlüğe girmesiyle sektörün yeniden yapılabileceğini ve daha fazla yatırım, istihdam ve üretimin mümkün olacağını söyledi.

"Petrol Boru Hatları İstikrarsızlaştırma Aracı Aynı Zamanda"

Kongrenin ikinci günü davetli konuşmacı olarak "Küresel ve Bölgesel Enerji Politikaları Etkisinde Türkiye Enerji Politikaları" başlığı altında bir konuşma yapan Enerji Uzmanı Necdet Pamir, petrol taşıma güzergahlarının yalnız ve ancak istikrara katkı sağlamadıklarını, aynı zamanda istikrarsızlaştırma aracı olarak da kullanılabildiklerine dikkat çekti. Bu özelliğin hem boru hatları hem de deniz taşıma güzergahları için geçerli olduğunu söyleyen Pamir, ABD

işgalinden bu yana yıllarca petrol taşınamayan ve son dönemde son derece sınırlı taşıma sağlayabilen Kerkük-Yumurtalık Ham Petrol Boru Hattı'nın bunun önemli örneklerden birisi olduğunu söyledi. Pamir, ABD'nin enerji alanına yönelik küresel stratejisinin neleri hedeflediği konusunda şu açıklamalarda bulundu: "ABD, küreselleşmenin bazı pozitif kavramlarla süslenerek; yayılımının sağlanmasını ve uluslararası direncin en aza indirilmesini hedefliyor. Buna karşı entegre olmamakta direnen ülkelere Irak örneğinde olduğu gibi, işgal dahil zorla erişimi bile uyguluyor. Piyasa olarak görülen ülkelere, yasal ve idari düzenlemeleri tek tip ve tercüme metinlerle dayatıyor ve ihraç edilen sermayenin en kısa, kesintisiz ve en kârlı biçimde geri dönüşünün teminini sağlıyor. Türkiye, Pakistan ve Endonezya örneklerinde olduğu gibi. Dünya Bankası ve IMF kanalı ile Türkiye, Pakistan ve Endonezya'da olduğu gibi yeniden yapılandırma programları uyguluyor. Enerji kaynağı bakımından zengin ülkelere, tek tip Üretim Paylaşım Anlaşmaları'nı (Production Sharing Agreements) kabul ettiriyor. Yine Türkiye, Pakistan ve Endonezya'da görüldüğü gibi. Enerji ihraç yollarının kontrolünü ve yükselen güçlerin enerji nakil yollarını

kontrol altına almayı hedefliyor. Dünya enerji ticaretinin kontrolünü amaçlıyor ve mümkün olabildiğince petrol fiyatlarının/OPEC'in kontrolü altında kalmasını sağlamaya çalışıyor."

"Kadrolaşma Virüsü Ülkemizi Yıllardır Kemiriyor"

Türkiye gibi ülkelere özelleştirmeleri dayatan ülkelere enerji sektöründeki kamu korumacılığında örnekler veren Necdet Pamir, İngiltere'nin en büyük enerji kuruluşu Centrica'nın Rus Gazprom'a satılması gündeme geldiğinde İngiliz Sanayi Bakanı Johnson'un "Bu sektör çok önemli, gerekirse yasa değişikliğine gideriz" dediğini anımsattı. ABD'de de durumun farklı olmadığını belirten Pamir, Türkiye'nin yapması gerekenler konusunda şöyle konuştu: "Türkiye'nin hidroelektrik, linyit ve rüzgâr başta olmak üzere zengin kaynakları var. Bu kaynaklar, yanlış politikalar nedeniyle devreye alınmıyor. Doğal gaz aşırı bağımlılık kademeli olarak azaltılmalı, elektrik üretiminde gazın payı mutlaka düşürülmelidir. Türkiye'nin petrol ve doğal gaz aramalarında bir 'master plana' gereksinimi vardır. Aynı gereksinim doğal gaz ve ürün depolama konusunda da yaşamsaldır. Bunun ilk adımı, TPAO'nun kuruluş felsefesindeki gibi dikey entegre yapıda yeniden yapılanmasıdır. Buna paralel olarak kurumun özerkleşmesi gereklidir. Türkiye sadece doğal kaynaklar bakımından değil, insan kaynakları bakımından da çok zengindir. Ancak kadrolaşma virüsü ülkemizi yıllardır kemiren en tehlikeli hastalık haline gelmiştir. Enerji politikası; ulaştırma, sanayi, tarım politikalarıyla dış politika ve güvenlik politikasıyla bir arada planlanmak zorundadır. Küresel ekonomik kriz bir daha göstermiştir ki 'özelleştirme' politikaları derde deva değil, aksine yaşanan sorunların temel kaynağıdır. Enerji sektörü en stratejik alanlardan birisidir ve buna koşut politikalarla yönetilmelidir."

Enerji Sektörü Kırılgan Bir Bağımlılığa Sürüklendi

Kongrenin ikinci günü “Strateji, Ekonomi” oturumunda “Türkiye'nin Doğalgaz Stratejisi Nasıl Olmalıdır?” başlığı altında konuşan Makina Mühendisleri Odası Enerji Çalışma Grubu Başkanı Oğuz Türkyılmaz, Makina Mühendisleri Odası'nın ülke ve toplum yararı doğrultusunda Türkiye'nin enerji politikalarının belirlenmesinde yerli, yeni ve yenilenebilir enerji kaynaklarının araştırılması, teknolojilerinin geliştirilmesi ve kullanılması konusunda üyelerinin ve konunun uzmanlarının birikimlerini sunabileceği, tartışabileceği, çözüm önerileri üretebileceği çeşitli platformlar oluşturduğunu ve bu çalışmalarda ortaya çıkan saptama ve önerilerden hareketle Türkiye'de doğal gaz piyasasının yeniden yapılandırıldığı bir zaman diliminde söz konusu süreç ve uygulanan politikalara ilişkin öneriler

geliştirdiğini vurguladı. Türkiye'nin doğal gaz temininde hassas bir noktaya doğru gittiğini işaret eden Türkyılmaz, hızla artan doğal gaz tüketiminin yeterli önlem alınmaması nedeniyle enerji sektörünü kırılgan bir bağımlılığa sürüklediğini belirtti. 107.625 bin tep'e ulaşan 2007 yılı birincil enerji arzı içinde 33.953 bin tep'lik arz ile doğal gazın payının yüzde 31.55 ile birinci sırada yer aldığına dikkat çeken Türkyılmaz şöyle

konuştu: “Yerli üretimin son derece sınırlı olduğu doğal gaz alt sektöründe tüketimin yüzde 98'i ithalatla karşılanmaktadır.

Türkiye'nin uluslararası gaz piyasaları ve dolayısıyla gaz fiyatlarının oluşumu sürecinde etkili bir 'bileşen' olmadığı açıktır. 1990'lı yıllardan bu yana doğal gazın enerji tüketimimizde ve özellikle de elektrik üretiminde ülkemizdeki kadar yüksek oranda kullanılması kabul edilemez

bir uygulamadır. Doğal gazın sektörel tüketiminde elektrik üretimi için doğal gaz kullanımını 2007'de yüzde 55, 2008'de ise yüzde 53.9'luk paya sahiptir. Ülkemizdeki ve dünyadaki doğal gazın sektörel tüketim oranlarını karşılaştırdığımızda; Avrupa ve Amerika'daki birçok ülkeye oranla ülkemizin elektrik üretiminde doğal gazın payının çok yüksek olduğu görülmektedir.”

